

MULTIKRITERIEL VURDERING AF ØKOLOGISKE FØDEVARESYSTEMER

VÆKST OG TROVÆRDIGHED

Mulighederne for vækst i økologien afhænger af at den udgør et troværdigt og attraktivt alternativ, og at den udvikler sig positivt i forhold til de økologiske principper og samfundsmæssige målsætninger.

.....

Det kan imidlertid være særdeles vanskeligt at afgøre om en bestemt teknologisk, driftsmæssig eller organisatorisk udvikling er positiv eller negativ, samlet set.

“Målet er at udvikle redskaber til multi-kriteriel vurdering, som kan understøtte en integreret udvikling af den økologiske produktion i overensstemmelse med de økologiske principper.

Vi forventer, at dette kan bidrage til en åben og troværdig kommunikation og dermed underbygge økologiens langsigtede vækst.”

■ Projektleder Hugo F. Alrøe, Aarhus Universitet

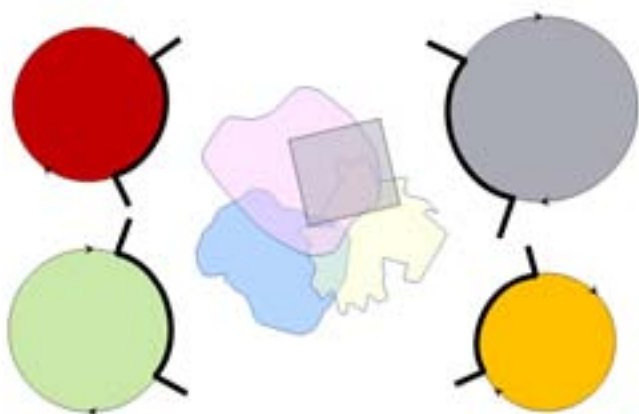
MULTIKRITERIEL VURDERING AF ØKOLOGISKE FØDEVARESYSTEMER

Formål og forventet udbytte

Projektet skal udvikle metoder til at lave mere omfattende helhedsvurderinger af de effekter, som økologiske fødevarer har på miljø, natur og samfund samt metoder til at kommunikere og bruge disse komplekse vurderinger i praksis.

Det dobbelte mål er at gøre de økologiske producenter i stand til bedre at udvikle økologien i overensstemmelse med de økologiske principper og i synergi med samfundets målsætninger, og at gøre det lettere for forbrugere, borgere og politikere at iagttage og bedømme de forskelligartede bidrag som økologiske fødevarer tilbyder.

Vi forventer, at sådanne redskaber til multikriteriel vurdering kan understøtte en integreret og troværdig udvikling af økologisk jordbrug og dermed underbygge økologiens langsigtede vækst.

Projektet anvender en multiperspektivisk tilgang, som arbejder bevidst med de forskellige videnskabelige perspektiver og aktørperspektiver der indgår, og hvilke aspekter af økologien, de ser.

Problemstilling

Økologi er et alternativt fødevarer system, der er baseret på forbrugertillid og troværdighed. Forbrugere køber økologiske varer, og borgere og politikere understøtter økologien, i et vist omfang, fordi de mener, det er et bedre alternativ. Og det gør de fordi den økologiske driftsform søger at tilgodese mange hensyn til samfund, natur og miljø. Mulighederne for vækst i økologien afhænger således af, at den, samlet set, udgør et troværdigt og attraktivt alternativ, og at den udvikler sig positivt i forhold til de økologiske principper og i overensstemmelse med centrale samfundsmæssige målsætninger for miljø, sundhed og velfærd.

Det er imidlertid særdeles vanskeligt at afgøre, om en bestemt teknologisk, driftsmæssig eller organisatorisk udvikling er positiv eller negativ, samlet set. Der findes således ingen etablerede metoder til at lave helhedsvurderinger af økologiske fødevarer systemer.

Tre centrale udfordringer

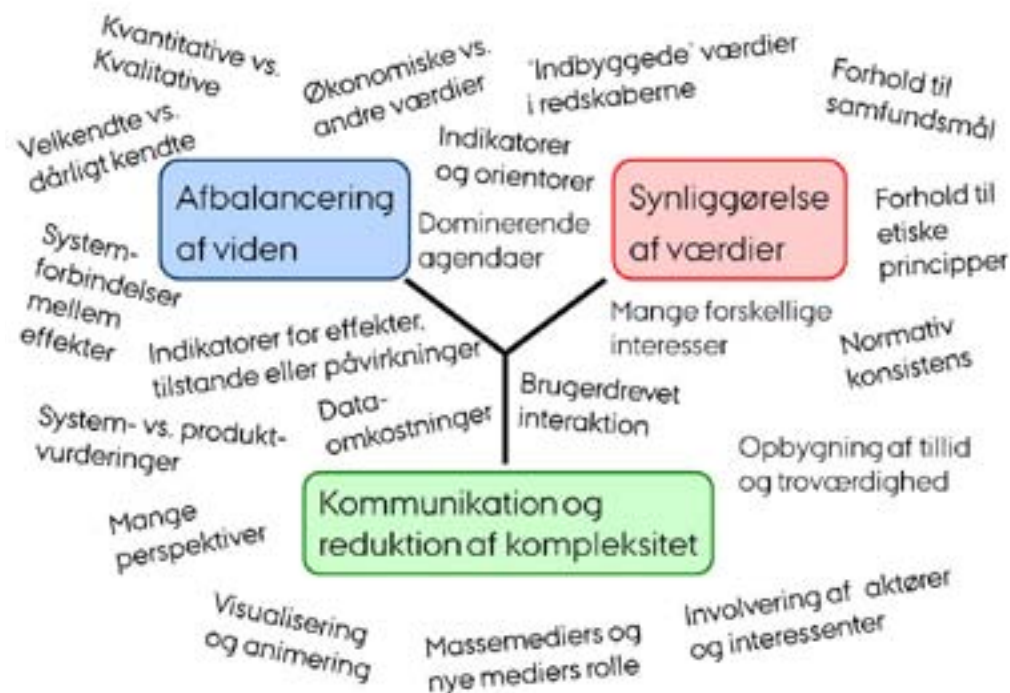
Der er tre centrale udfordringer i at udvikle mere omfattende helhedsvurderinger af økologiske fødevarer-systemer: viden, værdier og kommunikation.

Nogle effekter af økologiske fødevarer-systemer er velkendte og kan måles ret enkelt og præcist, mens andre kun er dårligt kendte og svære eller dyre at undersøge. Den første store udfordring i at lave helhedsvurderinger af økologi er således at bevare balancen mellem de forskellige typer af viden, der indgår, og undgå at det, der vides mest præcist eller er lettest at måle, får den største vægt. Samtidig er det vigtigt at forstå hvordan de forskellige effekter hænger sammen i systemet.

Multikriterielle vurderinger beror på indikatorer, som er udvalgte og konstruerede ud fra bestemte problemstillinger og mål. Man kan fx måle en udledning per hektar eller per kilo produkt, og det giver ikke nødvendigvis den samme vurdering. Den anden store udfordring er således at synliggøre de værdier, der er indbyggede i vurderings-redskabet, og hvordan de forholder sig til økologiens etiske principper, samfundsmæs-sige målsætninger og andre interesser.

Indikatorer

Indikatorer er kvantitative eller kvali-tative mål for tilstande eller proces-ser i et komplekst system, der er af særlig betydning for os.

Økologien vil gerne måles på de mange hensyn, den søger at tilgodese, men mere omfattende helhedsvurderinger bliver nødven-digvis også mere komplekse. Den tredje store udfordring er hvordan sådanne komplekse vurderinger kan kommunikeres på en effektiv og inddragende måde. De skal kunne anvendes af både eksperter og praktikere med mange forskellige perspektiver, og medier spiller også en stor rolle når troværdighed og tillid bliver opbygget og forhandlet. Det er nødvendigt at reducere komplek-siteten, men det er afgørende hvor og hvordan det sker.

Aktiviteter i projektet

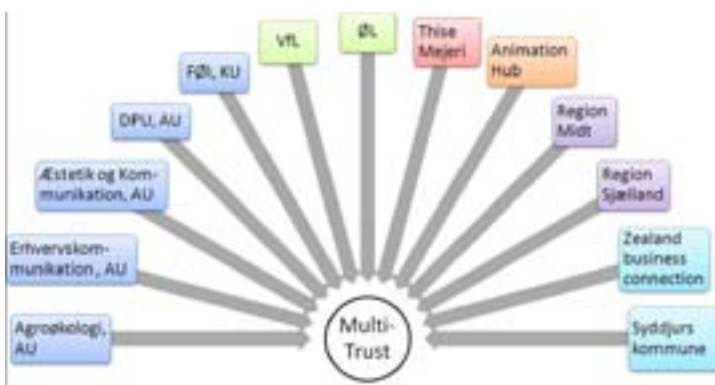
Vi vil i projektet

- arbejde tværvideenskabeligt og inddragende med blik for de mange forskellige perspektiver der er på økologiske fødevarer-systemer og på multikriteriel vurdering
- sammenfatte det teoretiske grundlag for at lave afbalancerede og gennemsigtige multikriterielle vurderinger og for at kommunikere sådanne komplekse vurderinger
- indsamle internationale erfaringer med at bruge redskaber til multikriteriel vurdering på jordbrugs- og fødevarer-systemer
- udarbejde en ramme for hvordan sådanne redskaber kan udvikles så de kan anvendes på økologien med dens særlige praksis og etiske principper
- udvikle og afprøve metoder til visualisering og animering som kan hjælpe til at kommunikere komplekse helheds-vurderinger
- afprøve konkrete prototyper i samarbejde med økologiske aktører og interessenter
- undersøge forbrugernes opfattelse af de redskaber til helheds-vurdering der udvikles, og de kriterier der indgår.

Projektleder

Hugo F. Alrøe
Aarhus Universitet
Hugo.Alroe@djf.au.dk

PROJEKTETS DELTAGERE

OM ORGANIC RDD

Organic RDD er det Økologiske Forsknings-, Udviklings- og Demonstrationsprogram, som er sat i gang under GUDP. Der er i alt 11 projekter med tre hovedtemaer: Vækst, Robuste Systemer og Troværdighed.

Organic RDD-programmet finansieres af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og koordineres af ICROFS.

